

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

18 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Guzun Ion,

Judecători – Țurcan Anatolie, Talpă Boris, Eremciuc Ghenadie și Puica Viorica,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Craiu Serghei în numele inculpatului Mocanu Ion, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 03 aprilie 2020 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2022, în cauza penală în privința lui

*Mocanu Ion XXXXX, născut la XXXXX,
originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX*

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 05.10.2018–03.04.2020;

Instanța de apel: 13.07.2020–17.05.2022;

Instanța de recurs: 24.08.2022–18.07.2023.

Asupra recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 03 aprilie 2020, *Mocanu Ion XXXXX* a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 85 alin. (1) Cod penal, s-a dispus de a cumula parțial pedeapsa definitivă stabilită prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 22.12.2017, de 2 (doi) ani închisoare în penitenciar de tip semiînchis, cu pedeapsa stabilită în baza art. 190 alin. (1) Cod penal de 1 (unu) ani închisoare, cu executarea pedepsei în

penitenciar de tip semiînchis, stabilindu-i-se pedeapsa definitivă de 2 (doi) ani și 6 (șase luni) închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

S-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de avocatul Adrian Berezovschi în interesele părții vătămate Rogac Angela, cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cât și a cheltuielilor judiciare.

S-a încasat din contul inculpatului Mocanu Ion în beneficiul părții vătămate, Rogac Angela, prejudiciul material format din echivalentul telefonului în sumă de 35 736 lei, cât și suma de 12 891 lei și diferența din costul verighetei gajate în sumă de 1 700 lei, în total suma de 49 163 (patruzeci și nouă mii una sută șaiszeci și trei) lei, în rest prejudiciul moral solicitat a fost respins ca neîntemeiat.

S-a încasat de la Mocanu Ion în beneficiul părții vătămate Rogac Angela, cheltuielile judiciare pentru asistență juridică (serviciile avocatului) în sumă de 5 000 lei, în rest cheltuielile judiciare au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

1.1. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că Mocanu Ion, în luna mai a anului 2018, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a acesteia și încheierea actului juridic în rezultatul unui comportament dolosiv și viclean, aflându-se pe adresa mun. Chișinău, str. Șciusev 98, inducând-o în eroare pe cet. Rogac Angela, că este colaborator de poliție și activează în paza Guvernului Republicii Moldova, acționând cu scop de camuflarea intenției cupidante, sub un pretext inventat că deține în proprietate în or. Ungheni, o firma de animale „Șinșila” și are nevoie de bani pentru a se deplasa în direcția acesteia, precum și pentru alte cheltuieli personale, a însușit de la aceasta, suma de 1 800 lei, cauzându-i cet. Rogac Angela o daună materială considerabilă.

Tot el, continuându-și intențiile infracționale, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a acesteia și încheierea actului juridic în rezultatul unui comportament dolosiv și viclean, în perioada lunii mai 2018, aflându-se pe adresa mun. Chișinău, str. Șciusev 98, inducând-o în eroare pe cet. Rogac Angela, sub un pretext imaginar că folosindu-se de automobilul de model BMW X6, ce aparținea unui prieten, a fost implicat într-un accident rutier și are nevoie de bani pentru a-l repara, comunicându-i victimei că la înstrăinarea ulterioară a acestuia va restitui datoriile față de ultima, a însușit de la aceasta suma de 6 000 lei, cauzându-i cet. Rogac Angela o daună materială considerabilă.

Tot el, la 21 mai 2018, în continuarea acțiunilor sale criminale, sub același pretext de a repara automobilul de model BMW X6, ce aparținea unui prieten, și cu care a fost implicat într-un accident rutier, a convins-o pe cet. Rogac Angela să se deplaseze la oficiul Organizației de Microfinanțare „Sebo Credit” SRL, situată pe str. Tighina 55, mun. Chișinău, unde ultima a contractat un credit în valoare de 2 800 lei,

bani pe care aceasta i-a transmis în aceeași zi cu titlu de împrumut lui Mocanu Ion, cauzându-i victimei o daună materială considerabilă.

Tot el, la 21 mai 2018, în continuarea acțiunilor sale criminale, sub același pretext, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a acesteia și încheierea actului juridic în rezultatul unui comportament dolosiv și viclean a convins-o pe cet. Rogac Angela să se deplaseze la oficiul magazinul „Darwin”, situat în mun. Chișinău, str. Ștefan cel Mare 71, de unde aceasta a procurat în credit, un telefon mobil de model Iphone X, la preț de 25 526 lei, cu achitarea finală în rate în sumă de 35 736,36 lei pe care Mocanu Ion l-a însușit, comunicându-i că îl va vinde unui cunoscut la prețul de 15 000 lei, iar cu banii obținuți va repara mijlocul de transport de model BMW X6 pe care l-a avariat. Ca rezultat, prin însușirea de către Mocanu Ion a telefonului mobil de model Iphone X, i-a cauzat victimei o paguba materială considerabilă în sumă de 35 736,36 lei.

Tot el, la data de 25 mai 2018, în continuarea acțiunilor sale criminale, sub același pretext, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a acesteia și încheierea actului juridic în rezultatul unui comportament dolosiv și viclean a convins-o pe cet. Rogac Angela, să se deplaseze la casa de amanet „Lazurit” de pe str. Mitropolitul Varlaam 74 A, mun. Chișinău, unde a gajat un inel de aur, ce îi aparținea acesteia, în sumă de 2 800 lei, iar banii obținuți în sumă de 1 100 lei au fost însușiți de Mocanu Ion cu angajamentul că le va restitui, în urma înstrăinării automobilului de model BMW X6, pe care de fapt nu îl deținea în posesie sau proprietate, prin ce a cauzat victimei o pagubă considerabilă.

În circumstanțele expuse, prin acțiunile sale Mocanu Ion XXXXX a însușit de la Rogac Angela bani în sumă totală de 49 136,36 lei, cauzându-i astfel victimei un prejudiciu material considerabil.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, prima instanță a încadrat juridic acțiunile lui Mocanu Ion în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, escrocheria, adică *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere care a produs daune considerabile*.

2. Nefiind de acord cu sentința nominalizată împotriva acesteia au declarat apel:
- *avocatul Craiu Serghei în numele inculpatului Mocanu Ion*, care a solicitat repunerea în termen a apelului în temeiul art. 403 Cod de procedură penală, cu casarea integrală a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care în privința inculpatului Mocanu Ion să fie pronunțată o hotărâre de achitare.

În motivarea cerințelor sale, avocatul a invocat că, cumulul de probe administrat de către acuzare și reținut de către instanța de fond în sentința de condamnare, nu

atestă implicarea lui Mocan Ion în acțiuni de deposedare a părții vătămate Rogac Angela de bunurile sale prin inducerea în eroare a acesteia ca adevărată a unei fapte mincinoase. Această poziție rezultă din analiza conținutului învinuirii și aprecierea probelor aduse de acuzatorul de stat și cercetate în cadrul examinării cauzei.

În rezultatul analizei actelor procesuale întocmite la faza de urmărire penală, a menționat faptul că, interceptarea convorbirilor telefonice dintre Mocanu Ion și Rogac Angela, a fost dispusă contrar rigorilor imperative stabilite de legislația procesual penală și sunt ilegale, motiv din care urmau a fi anulate și neadmise în calitate de probe în conformitate cu art. 94 Cod de procedură penală. În concret, s-a arătat că interceptarea telefonică a fost efectuată la data de 15.06.2018, după ce Mocanu Ion a fost deja la poliție pentru a da explicații, iar plângerea a fost depusă de către Rogac Angela la data de 12.06.2018, urmărirea penală fiind pornită la 18.07.2018.

Astfel că, organul de urmărire penală prin admiterea neautorizată a înregistrărilor comunicărilor între inculpat și partea vătămată în calitate de probe, care au fost administrate cu încălcarea gravă a Legii procesual penale, a încălcat dreptul inculpatului la un proces echitabil, și în consecință neexcluderea acestora din dosarul penal de către instanța de fond reprezintă violarea continuă a art. 6 CEDO.

La fel, verificând minuțios atât argumentele reținute de către instanța de fond în sentința de condamnare, cât și împrejurările de fapt și aspectele de drept a cauzei, precum și efectuând cercetarea nemijlocită, multilaterală și obiectivă a probelor administrate, apărarea a concluzionat asupra nevinovăției inculpatului Mocanu Ion în faptele imputate, ori acțiunile acestuia nu întrunesc elementele constitutive a componenței de infracțiune prevăzute la art. 190 alin. (1) Cod penal, iar sentința instanței de fond este una ilegală și absolut neîntemeiată.

Or, lipsa în acțiunile inculpatului a elementelor de escrocherie, ce nu intră în starea de reglementare a dreptului penal, rezultă din doctrina penală, unde se explică faptul că prin dobândire ilicită a bunurilor în sensul art. 190 Cod penal, se prezumă un act opus celui licit, efectuat cu rea-credință, prin care făptuitorul obține (pentru sine sau alte persoane) transmiterea voită în proprietate, posesiune, deținere a bunului mobil sau imobil, a altor valori străine sau dreptul asupra acestora, urmând ca aceste acțiuni să fie comise prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean.

Așadar, prin oricare din cele două metode, care de astfel se pot și suprapune, făptuitorul induce victima în eroare, creându-i o falsă reprezentare a realității, indiferent de mijloacele utilizate, pentru a dobândi transmiterea voită a bunului sau a

dreptului asupra lui. Dat fiind faptul că, infracțiunea de escrocherie este o componentă formală, ea se consideră consumată la momentul transmiterii bunului sau dreptului asupra lui. Latura subiectivă manifestându-se prin intenție directă, făptuitorul acționând fraudulos în scopul dobândirii bunului, având la momentul transmiterii lui intenția de a nu-l returna proprietarului de drept, urmărind scopul special, și anume cel de cupiditate.

În acest aspect, Plenul Curții Supreme de Justiție în recomandările expuse la pct. 15 a Hotărârii cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor nr. 23 din 28.06.2004, a menționat că în cazul escrocheriei victima transmite benevol bunurile către inculpat sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere, iar primirea bunurilor cu, condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie, doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

Prin urmare, a concluzionat că sentința de condamnare pronunțată de instanța de fond este ilegală și absolut neîntemeiată, circumstanțe ce condiționează pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința inculpatului Mocanu Ion, deoarece pe parcursul cercetării judecătorești nu s-a constatat existența faptei infracționale;

- *avocatul Adrian Berezovschi în interesele părții vătămate Rogac Angela*, care a solicitat casarea sentinței în partea soluționării acțiunii civile, cu dispunerea încasării din contul lui Mocanu Ion în beneficiul lui Rogac Angela: prejudiciul material în sumă de 54 627 lei; prejudiciul moral în sumă de 50 000 lei; cheltuieli de asistență juridică în sumă de 15 000 lei.

În motivarea cerințelor sale, avocatul a invocat că pe parcursul desfășurării urmăririi penale s-a constatat că prejudiciul material constituie 54 627 lei, sumă care a fost estorcată de către Mocanu Ion sub diferite pretexte camuflăte sub sentimente de dragoste față de Rogac Angela.

Astfel, se relatează că aceste relații amoroase între Rogac Angela și Mocanu Ion nu erau altceva decât o formă și o modalitate de a estorca sume bănești de la Rogac Angela de către Muntean Ion, iar partea vătămată fiind copleșită de sentimente de dragoste față de făptuitor a devenit o victimă al unui infractor care s-a dovedit a fi un profitor de situație, în vederea estorcării surselor financiare.

Prin acțiunile sale, Mocanu Ion a cauzat un prejudiciu moral lui Rogac Angela, manifestat prin suferințe psihice după ce a aflat adevărul. Suferințele provocate părții vătămate nu pot fi comparate și răsplătite, deoarece acesteia din urmă i-a fost distrusă practic imaginea relației de dragoste între două persoane, prin urmare consideră că

părții vătămate urmează a-i fi compensat un prejudiciul moral în mărime de 50 000 lei, care în esență constituie o compensație echitabilă pe cazul dat.

În acord cu art. 219 Cod de procedură penală, acțiunea civilă în procesul penal poate fi intentată la cererea persoanelor fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale, morale sau, după caz, le-a fost adusă daună reputației profesionale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.

Concomitent art. 61 Cod de procedură penală prescrie că acțiunea civilă poate fi înaintată de către: proprietarul bunului; persoana care, potrivit legii, administrează bunul; cărașul bunurilor care în timpul transportării au fost sustrate, distruse ori degradate; persoanele care în urma infracțiunii și-au pierdut capacitatea de muncă și au suportat cheltuieli de tratament, protezare etc.; persoanele care au suportat cheltuieli cu îngrijirea victimei ori cu înmormântarea ei; procurorul în cazurile arătate în art. 51 Cod de procedură penală.

Codul civil la art. 14 prevede expres că, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel. În aceeași ordine de idei s-a menționat că metodei de reparare a prejudiciilor îi este atribuit un caracter universal de apărare a drepturilor civile. Această metodă poate fi combinată cu alte metode de apărare. La baza metodei de apărare a dreptului prin repararea prejudiciilor stă unul din principiile fundamentale ale dreptului civil — principiul reparării integrale a prejudiciului, care constă în despăgubirea titularului dreptului încălcat atât pentru prejudiciul efectiv, cât și pentru venitul ratat.

Totodată, s-a relatat că instanța de judecată nu a luat în considerație faptul că în legătură cu acest litigiu, între avocatul Berezovschi Adrian, din cadrul C.A. „Berezovschi Adrian” și partea vătămată Rogac Angela, a fost încheiat contractul de asistență juridică în baza căruia avocatul Berezovschi Adrian a fost ales în calitate de apărător al părții vătămate Rogac Angela, iar împuternicirile i-au fost acordate în baza mandatului avocațial anexat la cauza penală, pentru care reclamanta a achitat onorariul în sumă de 15 000 de lei (ordinul de plată anexat la materialele cauzei penale).

În corespundere cu prevederile art. 90 lit. i) Cod de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a pricinii fac parte: cheltuielile de asistență juridică, iar prescripțiile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2022 apelurile declarate au fost respinse ca nefondate, cu menținerea sentinței fără modificări.

3.1. Pentru a se pronunța în sensul dat, instanța de apel a conchis că vinovăția inculpatului Mocanu Ion în comiterea infracțiunii imputate se confirmă prin cumulul probelor administrate, care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele, după cum urmează: *declarațiile martorului Svetlana Rogac; procesul - verbal de examinare din 30 august 2018 a copiei biletului de amanet seria AA nr. 923098; contract de împrumut de la compania de creditare „Sebo” cu nr. AG0812511 din 21.05.2018; bon de plată și certificatul de garanție de la compania „Darwin” nr. CF00- 088953 din 21 mai 2018 (f. d. 74); procesul-verbal de examinare din 30 august 2018 a două chitanțe de plată eliberate de către ÎS „Posta Moldovei” și un ordin de încasare a numerarului eliberat de către BC „Victoriabank” (f. d. 81); procesul-verbal de examinare din 28 septembrie 2018 a CD-R model OMEGA cu înregistrarea discuțiilor audio cu o durată de 06 min. 47 sec., între Mocanu Ion și Rogac Angela, prin care primul recunoaște faptul însușirii sumelor de bani de la Rogac Angela (f. d. 15-18).*

Subsidiar, instanța de apel a remarcat că potrivit ordonanței de punere sub învinuire și rechizitoriului, inculpatului Mocanu Ion i se incriminează comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal și anume „escrocheria”, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane, prin încheierea actului juridic determinată de comportamentul dolosiv care a produs daune în proporții considerabile.

La fel, s-a remarcat că prima instanță în mod întemeiat a reținut că prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare din data de 17.08.2018, a fost modificată dispoziția art. 190 Cod penal și anume în dispoziția alineatului (1), textul „înșelăciune sau abuz de încredere” se substituie cu textul „inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”.

Așadar, din conținutul prevederilor legale sus menționate, reiese că legislatorul a concretizat fapta și consecințele prejudiciabile prin care se comite infracțiunea de escrocherie.

Prin modificările legislative ale art. 190 Cod penal indicate supra, legislatorul nu a dezincriminat escrocheria, nu a schimbat conceptul escrocheriei sau conținutul ei, dar a înlocuit sintagmele prea generale, precum înșelăciunea și abuzul de încredere, cu

fapte prejudiciabile, metode și mijloace de comitere a escrocheriei mai concrete, mai clare. Escrocheria, în oricare din variantele sale, este o infracțiune contra patrimoniului, constând în înșelarea încrederii participanților la raporturile juridice patrimoniale, fapt absolut intolerabil în cadrul acestora. În toate sistemele de drept, înșelăciunea sau escrocheria este o faptă încriminată și sever sancționată. Scopul acestei reglementări este acela de a-i proteja pe cei ce își exercită cu bună-credință drepturile și libertățile economice, comerciale, inclusiv pe cele contractuale. Menționează că în pct. 23 al deciziei Curții Constituționale nr. 126 din 15 noiembrie 2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 190 alin. (1) din Codul penal este menționat: „Curtea admite că prin noua redacție a articolului 190 alin. (1) din Codul penal a fost detaliată latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, legislatorul urmărind scopul eliminării acestei interpretări extensive defavorabile.” Deci, noua redacție a art. 190 Cod penal nu decriminalizează acțiunile de dobândire ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, dar le concretizează în scopul evitării unor interpretări extensive defavorabile.

Astfel că, instanța de fond justificat a încadrat acțiunile lui Mocanu Ion în prevederile art. 190 alin. (1) Cod penal - escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere care a produs daune considerabile.

În continuare, instanța de apel a relevat că scopul educativ al pedepsei poate fi atins doar cu aplicarea față de Mocanu Ion a pedepsei sub formă de închisoare.

Pedeapsa prea blândă va fi apreciată ca o atitudine tolerantă din partea statului a comportamentului prejudiciabil și va diminua încrederea societății în eficacitatea și echitatea sistemului de justiție.

În context, instanța de apel a reținut că prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani la data de 22 decembrie 2017, Mocanu Ion XXXXX, a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal și condamnat la 2 ani închisoare, iar în conformitate cu art. 90 Cod penal a fost suspendată executarea pedepsei pe o perioadă de probațiune de 3 ani, dacă nu va săvârși o nouă infracțiune, îndreptățind prin comportament exemplar încrederea acordată (f.d. 153-157). Prin decizia Curții de Apel Chișinău din data de 01 februarie 2018, a fost menținută sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din data de 22 decembrie 2017, fără careva modificări (f.d. 158).

Însă, inculpatul Mocanu Ion la data de 22 decembrie 2017, a comis din nou o infracțiune prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, fiind constatat că inculpatul a comis o nouă infracțiune în perioada de probațiune stabilită prin sentința Judecătorei Strășeni din data de 22.12.2017.

Prin urmare, instanța de apel a reiterat că anume pedeapsă cu executare pe un termen de 2 ani 6 luni închisoare, este echitabilă și suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor statului și întregii societăți, perturbate prin infracțiunea comisă de către inculpat, iar pedeapsă stabilită inculpatului este aptă de a îndeplini funcțiile și de a realiza scopul legii penale, în contextul gradului de pericol social a faptei comise de inculpat, cât și personalității acestuia.

Așadar, instanța de fond la stabilirea pedepsei inculpatului a ținut cont de circumstanțele cauzei, comportamentul inculpatului după săvârșirea infracțiunii și în ședința de judecată, că nu a recunoscut vinovăția, anterior a fost judecat, dar nu a conștientizat caracterul social al faptelor comise și de faptul că acestuia i-a fost oferită șansa ca prin comportament exemplar să își reabiliteze încrederea societății și a comis o infracțiune cu intenție.

Prin prisma celor indicate, instanța de apel a concluzionat că soluția adoptată de către prima instanță în speța dată își va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului Mocanu Ion, or aplicarea unei pedepse penale sub formă de închisoare, va duce la conștientizarea de către inculpat a celor comise, cu tragerea unor concluzii corecte inclusiv, ce ține de comportamentul său.

Cu referi la acțiunea civilă, în ceea ce privește încasarea din contul inculpatului a unui prejudiciu moral în mărime 50 000 lei în beneficiul părții vătămate, instanța a notat că la determinarea mărimii compensației în latura prejudiciului moral instanța trebuie neapărat să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt, îndeosebi cele care se referă la importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale și a bunurilor (viața, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea locuinței, secretul personal și familial etc.); nivelul (gradul) suportării de către persoana vătămată a suferințelor psihice sau fizice (pricinuirea vătămării corporale, pierderea sau limitarea capacității de muncă etc.); felul vinovăției (intenția, imprudența) persoanei care a cauzat prejudiciul, în cazul în care pentru repararea prejudiciului moral este necesară prezența ei.

La fel, instanțele judecătorești, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, sunt în drept să ia în considerație și alte circumstanțe probatoare prin actele pricinii, în particular, situația familială și materială a persoanei care poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului moral părții vătămate. În același context, obligația de a dovedi faptul cauzării unui prejudiciu moral (al suferințelor psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată.

Așadar, rezultă că prejudiciul moral poate fi compensat doar în cazul constatării suferințelor psihice sau fizice, astfel, partea apărării nici la urmărirea penală și nici în

cadrul dezbaterilor judiciare nu a constatat astfel de suferințe și nici nu a prezentat probe ce ar confirma suferințele psihice sau fizice cauzate victimei. Astfel, instanța nu a putut constata cauzarea prejudiciului moral părții vătămate. Mai mult ca atât, partea vătămată nici nu s-a prezentat în ședință în susținerea prejudiciului, din aceste motive instanța a respins cerința privind încasarea prejudiciului moral.

Cu privire la cheltuielile de 15 000 lei pentru asistența juridică acordată, instanța de apel a relevat că drept dovadă a cheltuielilor de judecată apărătorul părții vătămate a anexat bonul prin care este dovedit că a suportat cheltuieli de asistență juridică în sumă de 15 000 lei, dar relevant este faptul că cheltuielile pentru prestarea serviciilor juridice sunt nejustificate, cât și exagerate. Or, apărătorul părții vătămate nu a prezentat instanței borderoul de calcul, pentru prestarea serviciilor juridice. În consecință, instanța de fond întemeiat a admis parțial cerința privind încasarea cheltuielilor judiciare, fiind justificat dispusă încasarea din contul inculpatului cheltuielile judiciare în sumă de 5 000 lei, în rest solicitarea fiind respinsă ca neîntemeiată.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către *avocatul Craiu Serghei în numele inculpatului Mocanu Ion*, care fără a invoca vreun temei pentru recurs din cele 16 prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârilor pronunțate pe caz, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatul Mocanu Ion XXXXX să fie achitat, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

În susținerea cerințelor înaintate prin recurs, apărătorul invocă faptul că cumulul de probe administrat de către acuzare și reținut de către instanțele inferioare nu atestă implicarea lui Mocanu Ion în acțiuni de deposedare a părții vătămate, Rogac Angela de bunurile sale prin inducerea în eroare a acesteia ca adevărată a unei fapte mincinoase. Această poziție rezultă din analiza conținutului învinuirii și aprecierea probelor aduse de acuzatorul de stat și cercetate în cadrul examinării cauzei.

La fel, s-a atras atenția asupra interceptării telefonice efectuate la data de 15.06.2018, după momentul în care Mocanu Ion a fost deja la poliție pentru a da explicații. Totodată, plângerea a fost depusă de către Rogac Angela la data de 12.06.2018, iar urmărirea penală a fost pornită la 18.07.2018.

Consideră recurentul că această acțiune procesual penală urma a fi declarată nulă, din motiv că a fost efectuată cu încălcarea gravă a art. art. 41, 52, 132², 132³, 132⁸, 132⁹, 305 Cod de procedură penală, care reglementează forma procesuală a acțiunilor procesuale respective, fiind efectuată până la pornirea urmăririi penale și neautorizată corespunzător de către judecătorul de instrucție.

În aceste circumstanțe, se afirmă că aceste acțiuni au fost petrecute cu încălcarea gravă a normelor procesual penale și nu puteau fi admise ca probe și puse la baza învinuirii lui Mocanu Ion și în rezultat, urmau a fi declarate ca fiind nule și excluse din probatoriul acestei cauze penale.

Concluzionând lipsa în acțiunile inculpatului a elementelor de escrocherie, ce nu intră în sfera de reglementare a dreptului penal, recurentul a ținut să indice că în doctrina penală, prin dobândire ilicită a bunurilor în sensul art. 190 Cod penal, se prezumă un act opus celui licit, efectuat cu rea-credință, prin care făptuitorul obține (pentru sine sau alte persoane) transmiterea voită în proprietate, posesiune, deținere a bunului mobil sau imobil, a altor valori străine sau dreptul asupra acestora, urmând ca aceste acțiuni să fie comise prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean.

Prin urmare, pentru existența infracțiunii de escrocherie este necesar ca victima să fi fost indusă în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări chiar la momentul apariției acesteia, ca rezultat al acțiunilor întreprinse de făptuitor și a intenției pe care el o poartă de dobândire ilicită a bunului străin.

Respectiv, învinuirea înaintată prin rechizitoriu, acțiunile inculpatului au fost încadrate la art. 190 alin. (1) Cod penal ca escrocherie manifestată prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean. Însă, în raport cu probele materiale administrate la faza urmăririi penale, ce au servit obiect de cercetare judecătorească, învinuirea înaintată inculpatului în acest sens, nu și-a găsit confirmare.

4.1. Pe marginea recursului a depus referință procurorul de nivelul Curții Supreme de Justiție, care a solicitat inadmisibilitatea acestuia, pe motiv că instanța de apel a pronunțat o soluție legală și motivată, întemeiată pe probe concludente, care au determinat încadrarea juridică corectă a faptei incriminate inculpatului prin actul de învinuire.

5. Judecând recursul ordinar declarat și verificând legalitatea hotărârii atacate în baza materialelor din dosar, Colegiul penal lărgit conchide că acesta urmează a fi admis în conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sânt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu; dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă; în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant; dacă există circumstanțe atenuante și agravante; dacă probele corect au fost apreciate; dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

Cât privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sânt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii; dacă infracțiunea a fost corect calificată; dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate.

Pe lângă chestiunile de fapt și de drept desfășurate *supra*, în speța dată, se atestă a fi relevante prescripțiile art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, care stabilesc că instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului.

În concret, Colegiul penal punctează că la data de 24.12.2021 a fost adoptată Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2021.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Pe de altă parte, prevederile art. 107 alin. (1) și (3) Cod penal, stabilesc că amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Concomitent, Colegiul lărgit atrage atenția asupra faptului că, decizia contestată cu recurs ordinar a fost pronunțată la data de 17 mai 2022, deci la judecarea cauzei în ordine de apel, Legea nr. 243 menționată mai sus era în vigoare, însă, instanța ierarhic inferioară a desconsiderat acest aspect.

Acestea fiind punctate, Colegiul penal lărgit constată că eroarea admisă de către instanța de apel cade sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și nu poate fi corectată în ordinea procedurii de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, cu casarea totală a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe argumentat și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual penale, să țină seama de cele reflectate în prezenta decizie, și ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Craiu Serghei în numele inculpatului Mocanu Ion, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2022, în cauza penală în privința lui *Mocanu Ion XXXXX*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Pronunțată integral la *10 august 2023*.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Țurcan Anatolie

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Puica Viorica